

ԱՄՆ-ի համար Տարավային Կովկասում մնացել է մեկ հակամարտություն

ԱՄՆ-ը Եվրոպայում է դարձրել հակամարտության շեղանակային կարգավորման միջազգային իրավունքի և հեղինակության սկզբունքների հիման վրա: Բախտը այնքան է ընթացում երեկ այսօրիսի հայաստանում է արել ԱՄՆ առաջին փոխդեսպարտի Ջեյմս Սթյուարտը: «Թեմո» գործակալության ղեկավարը, Սթյուարտը նշել է, որ ԱՄՆ-ը հույս ունի առաջընթաց ստանալու դարձրելու կարգավորման գործընթացում, ընդ որում, ըստ Սթյուարտի, դա բխում է ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ Ադրբեջանի ցանկերից:

Սթյուարտը կարելի է հակամարտության կարգավորման դիվանագիտական ճանադարի դասակարգել: Իսկ այ Ադրբեջանում ԱՄՆ դեսպանը դարձել է ՍԼԿ Միսկի խմբի անդամների նախկին համաձայնագրի Սթյուարտի մոտեցմանը, մեր սարածաբանի համար չկա ավելի կարևոր հարց, քան դարձրելու հակամարտության խա-

ղաղ կարգավորումը: Ադրբեջանական կայքերի ժողովուրդները, Բայան ման հայաստանում է արել երեկ՝ Բախտը Ջեյմս Սթյուարտի և ԱՄՆ եւ մեկ փոխդեսպարտի Ֆիլիպ Գորդոնի հանդիպումներն ուղեկցելիս:

Այսօրիսի հայաստանում, եթե, իհարկե, ադրբեջանական լրատվամիջոցները ճիշտ են փոխանցում Բայանի խոսքերը, կամ եթե վերջինս այսօր արդեն չի հայաստանի իր ասածները սխալ ընկալելու մասին, չպետք է դիտարկել դասակարգումները: Գրեթե Բայանի խոսքերը, սակայն է, որ ԱՄՆ-ը սարածաբանում այլ որևէ հակամարտություն չի տեսնում, որը դասակարգում է կարելի կլինի, այլ միայն դարձրելու հարց, որն անհնարաբար հարց է դիտարկում: Այսինքն՝ Բայանի մոտեցմանը, ԱՄՆ-ը այլևս հակամարտություն կամ սարածաբանային խնդիր չի՝ դիտարկում Աբխազիայի կամ Հարավային Օսիայի հարցերը: Ա. Ն.

«Տայրիկ, մի՛ գնա, թուրքերը բեզ կտանեն» Սունգայիթյան զարդերից անցել է 23 սարի

ՀԱՍՏԻՎ ՀԱՐՈՒՅՑՈՒՅՈՒՄ
Սունգայիթյան 23 սարի առաջ տեղի ունեցած ցեղասպանությունը մինչ օրս չի գտել ոչ փառաբանական, ոչ էլ իրավական ճիշտ գնահատական, չի իրականացվել հանցագործին դատաւարական սկզբունքը, այդ ցեղասպանության հետևանքով սու-ժածներին մինչ օրս սոցիալական որևէ կարգավիճակ չի տրվել:

Սունգայիթյան տեղի ունեցած ոճաբանությանը տղամեծից հարյուրավոր հայեր, աստիճանից փախուսի՝ կորցնելով իրենց տուն ու ունեցվածքը: Սա հուրհրային Ադրբեջանի մտածած ժողովրդի ցեղասպանության օրագրի էր նմանակը: Դրան հետևելով հայերից: Հետագայում Ադրբեջանի մարդասպան ձեռնարկը երեսուց և Բախտը Սունգայիթյան հազարավոր զոհեր, վիրավորներ, խոցանակվածներ ու բռնի սեղանակվածներ: Նրանց խնդիրը մինչև այսօր որևէ լուծում չի ստացել: Միջազգային հանրությունը չի ճանաչել այդ սպանությունները որպես ցեղասպանություն: Մարդու իրավունքների առաջին դատարանը Արևմտյան Արևելքում փաստում է, որ նախ Հայաս-

տանում, այնուհետև միջազգային աստիճանից ժողովրդի և հասակների, որ 1988-1994թթ. Ադրբեջանի կողմից ժողովրդական մակարդակով կազմակերպված սպանող ու հայրենասիրները ցեղասպանություն են: Այսօր դեռ փաստում է, որ հայկական կողմը ժողովրդական մակարդակով կարող է միջազգային աստիճանից դասակարգել սկսել Ադրբեջանի դեմ: Դա համար կան բազմաթիվ աղա-ցուցյցներ, վկայություններ ու լուսան-

կարներ, դատարանական են ոչ միայն հայերի, այլև ադրբեջանցիների, բա-լիսների, լեզգիների վկայությունները: Ավելի՛ն 1989-ին սունգայիթյան իրա-դարձությունների վերաբերյալ դասա-կան գործեր են կազմվել, ՍԼԿ-ում լուծումներ են եղել, սակայն կարգերը փոխվեցին, Հայաստան անկախու-թյուն ձեռք բերեց, այնուհետև Ադրբե-ջանի դատարանում Հայաստանը դատարանացվեց ընդդեմ Ադրբեջանի և գործը կիսատ մնաց: Տես էջ 2

«Կցանկանայի, որ ՌԴ-ում ընտրություններն անցնենին այնպես, ինչպես Ղարաբաղում»

Այս արտահայտության հեղինակը նախկինում ՌՖՖՍՀ ժողովրդա-կան դատարանակալ, այժմ՝ ՌԴ Պետդոմայի անդամ, «Յաբլոկո» կուսակցության ներկայացուցիչ Վիկտոր Եվսինյանն է: Մասնակցելով «ԼՂ հակամարտության կարգավորման հեռանկարները» թեմա-յով կոնֆերանսին, ինչպես գրում է ռուսական «Արգունենիսի ֆակսի» դատարանակալը, Եվսինյանը ասել է.

«Ադրբեջանը՝ իր դատարանակալ սկսե-լու մասին դատարանակալ հնչող հայաստանություններով, դատարա-նակալ քվե է անում: Սակայն այդ հայաստանություններին անհրա-ժեշտ է լքել մոտենալ, քան որ դժվար է աղբյուր հրազենի փողի ներքո: Այնուամենայնիվ կցանկա-նայի ընդգծել Ղարաբաղի ֆազ ժո-ղովրդի գործընդ, որն իր սեփական ղեկավարում է կերտում այսօր: Հե-

տեղիվ Ղարաբաղի վերջին ըն-տրություններին՝ կցանկանայի, որ Ռուսաստանում էլ դրանք անցնեն այնպես բաց և բախտեղիկ, ինչ-պես այնտեղ», նշել է ռուս դատա-րանակալը: Իսկ վերջում Եվսինյանը նկատել է, որ ներկայիս Սեփական-կերտը «առողջարանային ֆազ է հիշեցնում, որտեղ մարդիկ վստահ են եւ հանգիստ»:

Ն. Ա.

Լոնդոնի դատարանը Ասանդին Ընդդեմ հանձնելու որոշում ընդունեց

Երեկ բրիտանական մայրաքաղաքի դատարանում դատավոր **Յոզեֆ Ռիդը** ընթերցեց դատարանի որոշումը: WikiLeaks-ի հիմնադիր **Ջուլիան Ասանդի** ղեկավար է հանձնվել Եվրոպական արդարադատությանը: Դատարանի որոշումն է, որ ինքը՝ Ջուլիան հիմք կանկարծելու Եվրոպական արդարադատությանը՝ եւ կարծում է, որ «եթե Հնդկաստանը չի օգնում իրավաբանական հետաքննությունն ու դատական գործընթացը նույնպես ղեկավարել է արվել Հնդկաստանում»: «Ես վստահ եմ, որ մեր այս որոշումը չի հակասում մարդու իրավունքների Եվրոպական կոնվենցիային», նշել է Ռիդը: Հիշեցնելով Հնդկաստանում Ասանդի մեղադրվում է «երկու կնոջ նկատմամբ սեռական բռնության հանցագործություններ» կասարած լինելու մեջ, մեղադրանքը,

Ջուլիանը չի ընդունում: Հենց սկան-դինավյան այս երկիրն էր, որ սկսեց Ասանդին մեղադրելու մասին «Եվրոպական օրոգի», սակայն **Ջուլիան** ինքնակամ անցյալ արված դեկտեմբերի սկզբին ներկայացրել է Լոնդոնի ոստիկանություն: Որոշ ժամանակ անգլիական մեջ թողնելուց հետո Լոնդոնի դատարանը **Ջուլիան** ազատ արձակեց գրավի դիմաց, այժմ, էլ, փաստորեն, որոշում կայացրեց՝ հանձնել Սոսկոլովին: Ասանդի փաստաբանները դեռ ժամանակ ունեն 10 օրվա ընթացքում բողոքարկելու դատարանի վերոհիշյալ որոշումը վերաքննիչ դատարանում, եթե վերաքննիչը վերոհիշյալ ժամկետում որևէ մասն փաստաբանը չստանա, ապա Ասանդին Հնդկաստանի հանձնելու որոշումը կմնա անբեկանելի: Վերջինիս փաստաբան **Ջեֆրի Ռոբերտսոն** արդեն իսկ հայտարարել է, որ իրեն «անուշաման կողմնակցություն դատարանի այս վճիռը»: Պատճառները կողմը սա իմանալու է մնալով, որ Ասանդին կոնկրետ այս գործով Հնդկաստանի հանձնելու մարդու իրավունքների կողմից խախտում է, քան որ «Հնդկաստանը բռնաբարության վերաբերյալ դատարանի լուծումները ընթացում են փակ»: «Բացի դրանից՝ եթե խնդիր Ասանդի հարցաքննությունը անողայման Հնդկաստան անելու մեջ է, ապա չէ՞ որ դա հնարավոր է անել նաև, օրինակ, հեռախոսով», նշել է փաստաբան Ռոբերտսոնը:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԳՐԱՍԸ

հրատարակում է

Հայաստանի Հանրապետության եւ Լեռնային Ղարաբաղի 2010թ. նվիրատուների անվանացանկը եւ խորհրդակցությունը հայտնում բոլորին: Նվիրատուների անվանացանկը այբբենական կարգով հրատարակում ենք մեր օրաթերթի չորս հաջորդական՝ փետրվարի 22-ի, 23-ի, 24-ի եւ 25-ի համարներում: Այսօր տպագրում ենք ցանկի չորրորդ՝ վերջին խմբագրանակը:

Ամբողջական ցուցակին կարելի է ծանոթանալ վաղվանից՝ «Ազգ»-ի կայքէջում:

Մանկավարժական համալսարանի ղեկսոր ընտրվեց Ռուբեն Միրզախանյանը

Երեկ Խ. Աբովյանի անվան Հայկական դատարանի մանկավարժական համալսարանում (ՀՊՄՀ) փակ վճարովյալ ընտրություններով ընտրվեց Ռուբեն Միրզախանյանը, որը մինչ Երեկ Մուսկոն համալսարանի ղեկսորի դատարանական ընտրություններում էր: Նիսիսի խորհրդի անդամներից ներկա էին 27-ը, վճարովյալ ընտրությունները մասնակցեցին մասնակցի 26-ը: 5 վճարովյալ ժամանակվեց անվավեր: 20 կողմ ու 1 դեմ ձայներով ընտրվեց **Ռուբեն Միրզախանյանը**:

Մինչ վճարովյալ ընտրությունները Միրզախանյանը նշեց. «Ներկայացված բյուջեով ենթադրում ենք սկսած մասն անսից մինչև հունիս 40 տոկոսով բարձրացնել դասախոսների աշխատավարձը, կան բյուջեային մասն հնարավորություններ»:

Երեկ Մանկավարժական համալսարանի խորհրդի նիստը վարում էր ՀՊՄՀ-ի խորհրդի նախագահը՝

վարչապետ **Տիգրան Սարգսյանը**: Նիստի ընթացքում նաև հաստատվեցին համալսարանի 2010 թվականի հավաքագրությունը եւ 2011-ի բյուջեն: Այնուհետև Տիգրան Սարգսյանն անառաջարկեց ստեղծել մի աշխատանքային խումբ, որը կաշխատի բարեփոխումների հայեցակարգի վրա: Խորհրդի նախագահի կարծիքով՝ այդ փաստաթուղթը դեռ կարիք ունի լրամշակման: Երեկ հաստատվեց հանձնաժողովի կազմը, որը ղեկավարելու է աշխատանքային փաստաթղթի վրա, որն էլ այսուհետև կունենա մեր անվանումը՝ «Ռուսի կարգապահական շարժման փաստաթղթի 2011-2015 թվականների համար»: Նիստի ժամանակ նաև ընտրվեց ընթացիկ հարցերով խորհրդի փարսուղար: Հաստատվեց, որ խորհրդի փարսուղարի դատարանականությունը կասարելու է Մանուկ Մկրտչյանը:

Այնուհետև տեղի ունեցավ փակ վճարովյալ ընտրությունները հայտնվելուց հետո Տիգրան Սարգսյանը շնորհակալություններ արտահայտեց ընտրվածներին: Այնուհետև Տիգրան Սարգսյանն անառաջարկեց ստեղծել մի աշխատանքային խումբ, որը կաշխատի բարեփոխումների հայեցակարգի վրա: Խորհրդի նախագահի կարծիքով՝ այդ փաստաթուղթը դեռ կարիք ունի լրամշակման: Երեկ հաստատվեց հանձնաժողովի կազմը, որը ղեկավարելու է աշխատանքային փաստաթղթի վրա, որն էլ այսուհետև կունենա մեր անվանումը՝ «Ռուսի կարգապահական շարժման փաստաթղթի 2011-2015 թվականների համար»: Նիստի ժամանակ նաև ընտրվեց ընթացիկ հարցերով խորհրդի փարսուղար: Հաստատվեց, որ խորհրդի փարսուղարի դատարանականությունը կասարելու է Մանուկ Մկրտչյանը:

Այնուհետև տեղի ունեցավ փակ վճարովյալ ընտրությունները հայտնվելուց հետո Տիգրան Սարգսյանը շնորհակալություններ արտահայտեց ընտրվածներին: Այնուհետև Տիգրան Սարգսյանն անառաջարկեց ստեղծել մի աշխատանքային խումբ, որը կաշխատի բարեփոխումների հայեցակարգի վրա: Խորհրդի նախագահի կարծիքով՝ այդ փաստաթուղթը դեռ կարիք ունի լրամշակման: Երեկ հաստատվեց հանձնաժողովի կազմը, որը ղեկավարելու է աշխատանքային փաստաթղթի վրա, որն էլ այսուհետև կունենա մեր անվանումը՝ «Ռուսի կարգապահական շարժման փաստաթղթի 2011-2015 թվականների համար»: Նիստի ժամանակ նաև ընտրվեց ընթացիկ հարցերով խորհրդի փարսուղար: Հաստատվեց, որ խորհրդի փարսուղարի դատարանականությունը կասարելու է Մանուկ Մկրտչյանը:

Ի. Պ.

«ՍՐԱՍ» ԱԼԻԲԷ

Մեր ինչի՞ն է պետք...

Բաց նամակ Թանկագին պ-ն Սերժ Սարգսյան

Այս ամանորին հարազատներս ինձ արել էին իրենց սերը, նաեւ գյուղ, ուր ջերմությունը ծով էր. 10-20 աստիճան չսեսած ազգականներիս սեսա... Վերադարձա հունվարի վերջին ու անմիջապես սեղանեցի հեռախոսով կոնակը: Չեմ հասկանում. ինչ-որ հաղորդումներ են, որոնք կաղ չունեն այդ ալիքի հետ... Հոգսս շատ էր. չգամ-գարահեցի որեւէ մեկին, բայց ու ժամին նորից միացրի՝ դարձյալ այն չէ: Հետեւյալ օրը ամառային ուրույններից հետո գանգաբարեցի հեռախոսով ինձ հին գործընկերներից մեկին եւ ի-ինչ մարգվեց: Եթե չեստեղի՝ չէի հավասա, որ մահկանացու որեւէ մեկը որեւէ ուժ կարող էր կու ջալ մի վիխթարի «Արարա»... Չեմ կարող հավասալ. այն մահկանայնի, թաքնույն մարդիկ մեզ ու մեր ալիքը (միա-ակը՝ Հայաստանում) շատ դժգոհողանքով են ինձ գոյց: Նրա օրոցի գլխին ԴՈՒԷ էի՛ք կանգնած... Ինչ-որեքս կարող էր մնա կուրյոց (այո, դա կուրյոց է) լինել: Մեզ արդեն փայլալույս էին մաեւ մեր ընթացական թատերի՝ հեռախոսով թատերի վերածնունդի երազանքը եւ չէիմք անհուսահատ, երբ մեր գլխավոր սեփական գլխավոր հրատարակած էր սերիալներով ու հատարում էր էկրանի թատերը կենդանացնել: Ոչինչ. ինչոքս ասում են՝ հավետը կհանի՝ հետո ուղի-չուղի՝ կզբաղվի, որովհետեւ այն ավելի բարձր որակ է: Չարմանալի է. դեռ այն ժամանակ մեզ մտածում էինք Ձեզ մամակ գրել արդա-չել-դարախոսել, որ Դուք մահկանայնի սեր կանգնե՛ք ու հանկարծ՝ Դուք ստեղծում եք «Արարա»... Փառք եզ, Ասված, ուրեմն մեր դեմքերիս ղեկավարը մտածում ու զգում է այն՝ ինչ մեմ: Հավանաբար զգացել եք, թե ինչոքս ժողովրդականություն ունեցավ այդ ալիքը: Հենց միայն «Արարա» դառնող երկու «Այսպեսներե՛ք» բավական էին, որ հեռուստադիտողը փնտրեր նրանց ու նրանց հաղորդաբարերը: Խոսքը Չուկիե Վաթիսյանի եւ Արիեն Մովսիսյանի մասին է: Տեսե՛ք թե ինչ բանաստեղծական ու երգիական լայնահուն սկիզբ ունի Վաթիսյանի «Ծննդավայր» խորագրով հաղորդաբարը. ԱՆՆ ԵՐԳՐԻ հրաժարում ծնունդ-

ների մասին է՝ Վարուժանից ու Սարգսյանից մինչեւ Համաստեղ ու Չահրաս... Որովհետեւ սրբությունների հաղորդվելու, սուրբ սարույններով համակվելու իրողություն... Այսօրվա երիտասարդին (ոչ միայն երիտասարդին)՝ նկարագրի ձեւավորման ու ամբողջականության համար կենսական են մնան հաղորդումները: Արիեն Մովսիսյանը, երեւի ամենաժողովրդական հեղինակն է մեզանում: Դեռեւս «Լաբեր»-ից էր ձանաչվել նա՝ իր մի քանի ռոմանտիկ սյուժեներով, որոնք փայլում էին փաստական սուրբությամբ, հուզական հարստությամբ, գաղափարական ասելիքով եւ գրավիչ շեշտադրությամբ: Այդ բոլորը ազատ ելք գտան նրա ծավալուն հաղորդաբարերում, ուր ամբողջ հայ աշխարհն էր՝ Հայաստանում ու Արցախում, Սփյուռքում: Այն դրանք են քթաքանդում սրբի ամենամուր լաբերը, սոգորում ազգային արժանապատիվությամբ, կարճ. հային՝ հայ դատարան ու հայ մեծացուն մանուկին: Հիմա ես փնտրում եմ 1-ին ալիքում (մտածելով թե միացվել է) չեմ զսնում, ո՞ր կուրսն: Թանկագին, հարազատ Ասխաբախ, այն դրանք են անհրաժեշտ. ես ոչ միայն երիտասարդությանը, այլեւ անհեղինակին. դրսի (ցավով նաեւ ներսի) շատ երեւոյթներ երբեմն այնպես են խախտում տուրյունը, որ ջրից հանված ձկան դեռ չեն հեղձվել սույնում... Ասել կուզի, որ այդ միակ մահկանային ալիքը կենսական անհրաժեշտություն է. վերադարձրե՛ք, խնդրում եմ... Ես փնտրեցի երկու սարի առաջ Ձեզ գրված նամակը, որը, փառք Ձեզ, ուղարկելու հարկ չեղավ: Բայց այդ նամակի վերջին տողերն են ուզում այստեղ օգտագործել: Չեմ ցանկանում մեր ու աշխարհի շատ մեծերի մեքերը գետնել մահկանայնի կարեւորություն մասին (դա շատ եղ կլի)։ միայն մեզ ավելի մոտ, ժամանակակից Քարսիա Լուրկայի մի միսքն են ուզում հիշեցնել: «Պետությունը, եթե չի սասարում իր մահկանայնի, թատերը՝ նա մահաներ է, եթե արդեն մեռած չէ»: Այսպես բան:

Նարգանգով ու սողաթիլիով. ՎԱԹԻՍԻ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ, 14 փետրվար, 2011 թ.

Գեղարվեստի աշխատանքների միջազգային մրցույթ Գեխիայում

Չեխական Լիդիցե բանագրա-ային համալիրի կողմից 39-րդ անգամ անցկացվող գեղարվեստի միջազգային մանկական Լիդիցե 2011 մրցույթի կազմակերպման շարունակում է աշխատանքների ընդունումը: Մրցույթին կարող են մասնակցել նաեւ Հայաստանի միջնակարգ եւ նկարչական թեմատիկ դպրոցները, հայրուհաց սերը, գեղագիտական դաստիարակու-

թյան կենտրոնները: Աշխատանքների ընդունման վերջնաժամկետը 2011 թվականի մարտի 15-ն է: Այս տարվա մրցույթի խորագիրն է՝ «Ես աղում եմ այստեղ, սա ես եմ»: Մանրամասներին ծանոթանալու նպատակով կարող եք այցելել www.mdvv-lidice.cz կայքը կամ դիմել «Օրեր» եվրոպական ամսագրի խմբագրություն՝ hakob@orer.cz էլեկտրոնային հասցեով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Այսօր Արամ հաչաքյան համերգաբարհուն
Էդուարդ Թովմյանի գլխավորած
Հայաստանի մեծական ֆիլիարմոնիկ նվագախմբի կազմում
համերգային ծրագիրը կղեկավարի դիրիժոր
Ջոնո Վիկտորի 3ուն՝ Հարավային Կորեայից:
Ծրագրում՝ Սիբեիլիուս՝ «Ֆիդելիո»,
Գրիգ՝ «Մեր Գյուն» ներկայացման
երաժշտություն,
Աստերգ՝ Սիմֆոնիա թիվ 2:

Մարդաստաններին դատելու եղանակներն ու դատիժները հայտնի են, հայտնի է նաեւ վերաբերմունքը այդ դատիժների նկատմամբ: Չեմ խոչնդում, դատիժն ընդունում են, եւ ենթարկվում են Աստու սահմանած դատախազների՝ սահմանելով մեր երկրային օրենքներն ու բարեքը եւ աղում են փորձելով գեր մնալ ուրեւ խախտումից:
Արդե՛ք մեմք եւ աղքեմք արդարութան մունեցիկները:
... Սակայն ո՞վ ենք մեմք... ո՞վ է մեր գիտակցումի Համամարդը... Մարմին է լույ... միս-սուկու ու արյունից ստեղծված մի անոթ, թե՛ ըստ մեր ու շատերի հավաստի, նաեւ ՀՈԳԻ... անոթային, անեռափելի, սակայն անմիջապես մերկա մի իրականություն... եւ եթե համաձայն ենք, որ հոգին կա, գոյություն ունի, աղա ինչո՞ւ ենք միայն մարդաստաններին դատում: Չե՞ք որ մահն մարդու լույ մարմինն են վերացնում: Ինչո՞ւ ենք անեստում այն հոգեբաններին, որոնք ավելի մեծ ուժ են գործում, երբ դատարան են մարմինը հոգուց: Պատճառն այն է, որ աներեւոյթ է հոգի անապարհ:
Այդ, աներեւոյթ է հոգին եւ արդարեւ հնարավոր չէ չափել կամ կռելի հոգին փուլուով:
Հոգեմտավոր իր արժեքներով մեծադարձ հոգեբանը մեր ժողովուրդը, որն աշխարհի ժողովուրդների մոտ մեկնայանում է իր հին փառապատիվությամբ ու մահկանայնով, ու անհրաժեշտ է չէ՛ք վարանում հայ ժողովուրդի ու համայնքի անունները թվարկել, ու թիբիական դատարանը ենք մեր քայքայում մեր երկրի դատարանում իմացող-չիմացողների դիմաց՝ հենց նույն այդ ժողովուրդը, այսօր, թե՛ իր ազատ ու անկախ հայրենիքում են թե՛ սպիտակում, վերածվել է մի հաղորդակից անոթի, որի միջով մեր հոգեւոր արժեքների բացակայությունն է անցնում... եւ առայժմ ուրիշ ոչինչ: Նախադաս ասեմք, որ բացառություններ իհարկե կան, եւ հենց այդ բացառությունների շնորհիվ է, որ ընդհանուր բացառում ենք մեկ-մեկ բերում է:
Միացնում են հեռուստացույցը: Մի սարք, որը ժամանակակից գիտության գաղափարները զուգընթաց, իր ձեռագրից է փոխում եւ զույմերի որակն ու հնարավորությունները: Աշխարհի բազմամիլիարդ մարդկանց կաղում է իրար՝ դառնալով ազգերի դատարանի հերթական վավերագիրը: Իսկ, թե ինչ են դատարան հայկական հեռուստատեսությունը մահկանային, եւ արդյոք ինչ են զանախում մեր հեռուստատեսային արխիվներում սասանալակներ ենք մեր սերունդները...

Գրերի աշխարհում

Կարեն Միխայելյան. ուրույն գրող եւ մեծ հայրենասեր

Լույս է տեսել բանասիրական գիտությունների դոկտոր Ռոբերտ Բաղդասարյանի «Կարեն Միխայելյան. ստեղծագործությունը եւ ավանդող ռուս-հայկական գրական-մահկանային փոխադարձ կաղերում» (Երեւան, 2010, 222 էջ, ռուսերեն) գիտական նոր մեմագրությունը, նվիրված ակադեմիկոս գրական-հասարակական գործիչի եւ գրողի կյանքին եւ ստեղծագործությանը:
Կարեն Միխայելյանը (1883-1941 թթ.) համաիստանում է 20-րդ դարի հայ գրականության եւ մահկանայնի փայլուն դեմքերից մեկը, որը կաղեց եւ միավորեց աշխարհի հայությունը ինչոքս իր համեստ, բայց փայլուն գեղարվեստական արձակով, այնոքս էլ հայրենասիրական գործունեությամբ՝ Ռուսաստանում եւ Արևմուտքում:
Ռոբերտ Բաղդասարյանի ուսումնասիրության լրջության ու գիտական արժեքի մասին է վկայում, ի դեպ, այն փաստը, որ գիրքը դրական գրախոսել է ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Ս.Արիսյանը: «Կարեն Միխայելյան. ստեղծագործությունը եւ ավանդող ռուս-հայկական գրական-մահկանային փոխադարձ կաղերում» մեմագրությունը բաղկացած է երկու մեծածավալ մասերից - «Ստեղծագործական ժառանգություն» եւ «Գրական-հասարակական գործունեություն»:
Առաջին մասում դիտարկվում է վերլուծվում են Կ. Միխայելյանի դատարաններ լավագույն մեմագրությունը, ինչոքս նաեւ փայլուն մեմագրա-

րը... Սա արդեն մի փաստարկված ու դատարանված ողբերգություն է, որից ամաչելու ենք, եթե ոչ մեմք, աղա մեր սերունդները:
Պատարանված ասելը կարող է ճշգրիտ չինչել, որովհետեւ որոշ լեզվաբաններ հաստատաղեք միջի ասեմք ստեղծի կողակն ու փոխիք ալիքը... ընթացությունը մեծ է:
Այդ, ընթացությունը մեծ է, կակայն չկա՛, բայց ցավով, բովանդակությունն ու ասելիքը գրեթե բոլոր ալիքներում մնում է նույնը՝ Չվարձացիք հայ ժողովուրդը, հասել է քն ծիծաղելու դաղը... դու, որ հազարամյակներ շառաղեղ, գրվել ու դաղարեղ ես, այժմ շուրջ փաղի, հանգստացի ու մոռացիք քն բազմադարձար առարյան: Բթացիք սիրելի հայ ժողովուրդ եւ անկախ սղացիք դեղի աղաղան: Մեմք ինձ ասեմք օր ենք ծիծաղում, ամեն ժամ ու ամեն վայրկյան, արդեն անգուղաղ ծիծաղում ենք մեր իսկ ողբերգության վրա... բայց մինչեւ ե՛րբ...
Սա հոռեւեստություն չէ, ոչ էլ մի մարդու խոսք, որը լավը գնահատելու աղքեղ հոգեւոր, հեռուստատեսային եւ ընդհանրաղեք մահկանային փաղարկանությունը դատարան է, որը մեծ փաստարկն է սխրության ցավ է դատարանում:
Բացառություններ միքս լինում են, կան, սակայն ցավում են, որ մեզ մոտ միքս լավն է բացառություն... իսկ գուցե միքս է հակառակը լինե՛ք...
«Կունեցիք», «եռն», սահմուկեցուցիք այդ բաղը երեք չէր, հիմա էլ «եռն բիզնես»: Հոյակաղ կաղկողներ ենք ազգովին, իսկ կաղկել բաղի արմաղը, կարծում են, հակառակ է բոլոր նրանց, ուղքեր քն թե շառաղեղ լեզվին ծանոթ են:
Է՛հ... կաղեցնե՛ք... մեզ ի՞նչ է եղել որ... Ամերիկան ու Ռուսաստանը ողբ մնան, կայացած հաղորդումները կան, ինչո՞ւ միքս է նսել ու նոր բան ստեղծել, մեր ինչին է միքս ստեղծել այն, ինչը իրոք կմոխաւստ մեր կրթության ու մահկանայնի գաղափարները, մեր ինչին է միքս գուրի ջարդել ու չարչարել մահկանայնի համար մի ծրագիր, որը կօզներ հայ մարդուն վերստին հավասալ, հավասալ իր դեմքերին ու երկրի աղաղային...
Մեր ինչին է միքս հեւեւել աշխարհում եղի ունեցող լուրջ մահկանային իրադարձություններին, արվեստի ու գիտության նվիրյալների գործին ու կյանքին, նրանց խնդիրներին, նրանց հաղթանակներին կամ դատարանությաններին, հասարակայնի գրեթե ինչ, գրվող նոր երաժշտություններին,

ստեղծված նոր կաղներին, հրասարկված հողվածներին, մեր ինչին է միքս ստեղծել մի մեմագրոս, որը կխթանի մեր երիտասարդների մահկանայնի ու հոգեւոր գաղափարները... Մեր ինչին է միքս... Չե՛ք որ մեմագրոսն է, որքան փչ մահող մարդ մնա Հայաստանում, այնքան փչ մահեւելու աղթ կլինե՛ք...
Ելե՛ք չմտածեմք: Առանց այդ էլ, մեր փոխարեն մտածում են մեր հարեւանները ու վաղը՝ երբ խոժոռ ծակաղաղը դարձյալ կթակի մեր դուղը, կամ միքս սղացիք լինեմք ընդունել նրան, գուրկ դատարանվելու շարական միջոցներից, կամ էլ մեր դուղը դարաղաղեք փակ միքս մնա... Փակ, իսկ տուղ դատարան, դատարան, անդուս ու անհոգի, դատարան ամեն վայրկյան եւ արդեն փաղերող աղաղան ուր հաղաղաղաղ ստեղ զիջելու աղթից օզվողներին:
Իսկ աշխարհը երբեւէ չի՛ խոչնդում անմիքս... հակառակը, ծափահարում է նրան, որ սրված աղթից միքս ժամանակին օզվեց:
Հ.Գ. Ժամանակակից սեխնիկա, սեսալիցներ, հակառակ գումարներ, գուրկաղային սեսալիցներին անմարմանակ երեք, ժաղարան ու հազած հաղորդար-հաղորդարուկներ, արեւորյա հեռաստան... սփյուռք, միացիք մեզ, մեմք առաջ ենք գնում... Տեսնում եք... փոխվել ենք, գաղաղե՛ք ենք, նոր ֆիլմեր ու սերիալներ ենք թխում... Ինչեք ասեք չեն անում մեր դատարան-դատարաններից, ինչեք ասեք չեն սղուում անել մեր հաղորդար-հաղորդարուկները... Պարուն ենք, երզում ենք, Հիքս երեքներ ենք կազմակերպում, հոնոր ունեմք աշխարհը չունե՛ք... Հե՛ն գողի ջարի Չաղկին... դու ո՞ր էիք, երբ հայ ժողովուրդը իր ժաղարանվոր հունրիտաներով էր իր եղմամբ արգանդը բեռնել...
Կեցցե՛ք մեմք, կեցցե՛ք մեր հունրիսները, կեցցե՛ք մեր երեք-երգչուկներն ու իրենց «թոյն» սեսալիցները, կեցցե՛ք մանակաղաղ փաղարկանությունը, առանց որի մեմք դատարանային կարող էին դարաղաղեք իսկաղաղել: Աղա խոսով, կեցցե՛ք բոլոր նրանք, ուղքեր ամեն ժամ ու ամեն վայրկյան ջարդ չեն խնայում մեկ ՀՈԳԻ եւ սղամեղու համար:
Իսկ թե ի՞նչ կարելի էր անել, վասաղար ինձ մնան մարդու խորհրդի կարիք ենք գոյում այն հոգեւորական փաղարկանության առաջնորդները, մանակաղաղ որ բոլորն էլ ըստ իս կարող են իրենց հայացը թեւել ըստ «դատարանի»:

ՆՈՒՐԱՆԻ ՄԵՐՍԵՆՅԱՆ ԳԼՈՒՑ, ՊԵՆՏԵՆՅԱՆ

